

Sprievodca filozofiou. Jedno osobné Ďakujem

Erika Lalíková

Ak by sme sa preniesli do sveta rozprávok a ponorili sa do tej – možno jednej z najznámejších – o troch sudičkách a pokúsili sa uhádnuť, čo (by) „nadelili do vienka“ jednému malému chlapčiatku narodenému v milujúcej rodine pred 70 rokmi v Brne, začínalo by to akiste tým najvzácnejším – láskou. Láskou k rodine, mestu a krajine. Láskou k literatúre, divadlu, filozofii a vede. A láskou k ľuďom, k prírode a všetkým jej darom. Nebudem rekapitulovať, neprislúcha mi to, ani hodnotiť, či sa sudičky mýlili. Či sa do bodky naplnili ich priania. Chcela by som sa len proste poďakovať človeku, ktorého si vážim a ktorého mám v hlbokej úcte, za roky, kedy sa stal aj mojím sprievodcom po svete filozofie, za množstvo podnetov, priateľské rady, ktoré mi neraz pomohli. Chcela by som sa poďakovať aj za študentov, ktorí u nás, na pôde bratislavskej Katedry filozofie a dejín filozofie FiF UK, mali tú česť počúvať prednášky pána profesora Jana Zouhara. Dodnes majú príležitosť čítať a pracovať s množstvom cennej literatúry, ktorej bol autorom a či spoluautorom. S pomocou práve aj týchto textov môžu hlbšie chápať podstatu stvárania potrieb vzniku filozofického myslenia v našom prostredí. Hľadania a uchopenia jeho rozmanitých podôb. Aj vďaka textom profesora Zouhara sa spolu formovalo niekoľko generácií (aj) bratislavských študentov filozofie (od bakalárov, cez magistrov, doktorandov, ako aj poslucháčov Univerzity tretieho veku), predovšetkým tých, ktorí mali chuť pochopiť postupné modulácie a podoby filozofického myslenia v Čechách i na Slovensku.

Láska k filozofii sa nerodí naraz. Ak sa človek má stať – chce stať filozofom, stojí to hodiny, roky, ba možno povedať celý život odriekania, neustáleho a nikdy nekončiaceho štúdia. Filozofovanie si vyžaduje celého človeka, ktorý bezvýhradne, trpezlivo, krok za krokom postupuje ďalej a vie, že nemôže nič uponáhľať, pretože všetko má svoj čas. Naše myšlienky „potrebujú čas“, aby prenikli k podstate, aby sme ju pochopili, premysleli a vedeli odovzdať. Neustále nové výzvy, neustále návraty k problémom, témam, autorom a ich dielam. Opäť a znovu

a z iného pohľadu, nikdy nebyť spokojný s tým, čo viem, čo som dosiahol, čo som sa naučil. Filozofi sa nemôže venovať človek, ktorý nemiluje knihy, umenie, prírodu, tisícoraké podoby života. Ktorý nerád komunikuje a nerád prijíma nové výzvy k nahliadaniu – k premýšľaniu – k hľadaniu podnetov smerujúcich k prekonaniu prekážok a bariér zakrývajúcich podstatu toho ktorého provokujúceho problému. Filozof je neraz v pozícii objaviteľa a zároveň – pokiaľ svoje myšlienky odovzdáva ďalej – sprievodcu svetom filozofie. „Vlažným“, nenáročným „uspávačom hadov“, ktorý nás svojim výkladom, svojimi textami, prednáškami asi veľmi nepritiahne, alebo neustále provokujúcim k tomu, aby sme hľadali, aby sme prekonávali aj samých seba. To je práve ten, ku ktorému sa budeme radi aj po rokoch vracat'. Som presvedčená, že práve takýmto podnecujúcim sprievodcom, v mnohých ohľadoch inšpirujúcich, je práve Jan Zouhar.

Texty, ktoré profesor Zouhar za dlhé obdobie napísal a s ktorými som mala česť sa zoznámiť, či už tie zo staršieho obdobia o obrodeneckých autoroch, o Nietzscheovcoch, no najmä práce mapujúce minulé storočie, neraz ústiace do záujmu o T. G. Masaryka, J. Patočku a mnohých ďalších autorov a autoriek, sú cennou sondou do dejín filozofie v monarchii i Československu. Priznávam, práce máloktorého autora som prečítala tak poctivo ako práve texty profesora Zouhara. Máloktorý filozof ma tak často prinútil sadnúť do knižnice, vyhľadávať ďalšie a ďalšie štúdie k témam, ktoré predkladal, hľadať relevantné informácie k postavám, ktoré vo svojich prednáškach alebo prácach spomenul, ako práve on. Neprežením, keď vyslovím názor, že najväčší kus vedeckej práce v odhaľovaní pozadia formovania filozofie a vedeckého poznávania, ako aj umenia, sveta literatúry i náboženstva, a to nielen v Čechách a na Morave, odviedli v posledných dekádach práve brnianski autori a autorky: Jan Zouhar, Jiří Gabriel, Helena Pavlincová, Ivana Holzbachová, Jiří Svoboda a mnohí ďalší. Monografie, antológie, množstvo zborníkov a vedeckých textov uverejňovaných nielen v Čechách, ale v mnohých ďalších krajinách, organizovanie konferencií, kongresov, kolokvií, seminárov, študijných pobytov a ďalších rozmanitých vedeckých podujatí, vydávanie časopisu *Studia philosophica* – prispievali a prispievajú k zobrazeniu a sprehľadneniu rozmanitých podôb filozofického myslenia mnohých, často neprávom zabudnutých autorov. Približujú a kriticky reflektujú témy nachádzajúce sa v ich tvorbe, ktoré sú zaujímavé aj s odstupom dlhého obdobia. Upozorňujú na možné prekážky, bariéry i nedokonalosti.

Profesor Zouhar odviedol obrovský kus vedeckej práce pri sprístupnení a odhalení podstaty tvorby a sprehľadnení životných peripetií T. G. Masaryka. Aktívne sa podieľa na chode a vydavateľských aktivitách Ústavu T. G. Masaryka, ktoré sú pre nás, študujúcich s odstupom času texty prvého československého prezidenta,

veľmi cenné. Aj vďaka jeho snahám sa ľahšie môžeme dostať k prácam často ukrytým v archívoch, ktoré majú zásadný význam pre pochopenie nielen Masarykovej filozofie, ale aj okolností formovania spoločenského, kultúrneho a politického života v našich krajinách (a nielen v nich, samozrejme).

Veľké ďakujem profesorovi Zouharovi si dovoľujem vysloviť aj za neutíchajúci záujem o spoluprácu našich dvoch filozofických pracovísk: brnianskej Katedry filozofie MU a bratislavskej Katedry filozofie a dejín filozofie FiF UK. Po rozdelení Československa sme našťastie aj vďaka takýmto aktivitám nestratili kontakty. Prvou lastovičkou boli výmenné prednáškové cykly pedagógov na začiatku nového storočia, brnianskych filozofov a filozofiek v Bratislave a naopak, bratislavských v Brne. Veľká zásluha patrí práve profesorovi Zouharovi, ktorému záležalo a záleží na rozvíjaní dlhodobej spolupráce, myslím – bez akéhokoľvek zaváhania – prínosnej pre obe strany.

Dovoľím si vysloviť veľké a srdečné *Ďakujem* za nás všetkých, ktoré a ktorí máme to šťastie, že sa naše životné osudy a profesionálne aktivity previazali – preplietli s tými, ktoré symbolizuje profesor Jan Zouhar. Neskromne a sebecky nám, jeho priaznivcom a trúfnem si povedať aj jeho žiakom (aj keď možno nie v priamom zmysle slova), prajem veľa príjemných, osobných stretnutí s charizmatickým pánom profesorom, ako aj – pevne verím – nových šancí a príležitostí čítať jeho ďalšie a ďalšie práce.

Pevné zdravie, pán profesor. Šťastie, optimizmus a pohodu. Zo srdca.